

ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ УПРОВАДЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

У статті розглянуто інституційний механізм упровадження та розвитку соціально-орієнтованої банківської системи, визначено основні соціальні інститути сталого розвитку та їх роль у процесі формування соціально-орієнтованої банківської системи, розроблено теоретичну модель механізму міжнародної інституціалізації соціально-орієнтованої банківської системи, розглянуто основні міжнародні практики законодавчих і громадських ініціатив та наведено пропозиції щодо інституційного механізму упровадження та розвитку соціально-орієнтованої банківської системи і принципів корпоративної соціальної відповідальності.

Ключові слова: соціальний інститут, інституційний механізм, соціальна відповідальність, неурядова організація, асоціація, соціальний банк.

У сучасному суспільстві особливої актуальності набуло підвищення вимог до банківського сектору і його відповідальності перед економічними агентами та суспільством. Існує неминуча необхідність інтеграції соціальних пріоритетів у діяльність банків та інших бізнес-структур, а тому на часі створення та функціонування ефективного інституційного механізму соціалізації економіки і сталого розвитку.

Перспективи розвитку соціально-орієнтованої банківської системи ґрунтуються на розробці та функціонуванні дієвого інституційного механізму. Процес соціалізації банківської системи є складним і зустрічає значний опір з боку капіталістів. Саме тому впровадження та розвиток соціально-орієнтованої банківської системи має відбуватися шляхом консолідації зусиль міжнародних організацій, неурядових громадських організацій (НГО), національних урядів та активізації вимог громадянського суспільства.

У економічній літературі немає комплексного огляду інституційного механізму соціалізації банківської системи та розвитку корпоративної соціальної відповідальності (КСВ). Загалом в Україні дослідженням інституційних механізмів займалися такі науковці як Л. Л. Грицаєнко [2], Ю. М. Петрушенко [10], Л. Л. Приходченко [11]. Існує потреба аналізу та розробки нових ефективних механізмів та моделей упровадження і розвитку принципів КСВ та соціально-орієнтованої банківської системи.

Метою статті є вивчення інституційного механізму впровадження та розвитку соціально-орієнтованої банківської системи, основних наявних та потенційних соціальних інститутів сталого розвитку та їх ролі у процесі формування останньої.

Для досягнення вищезазначеної мети поставлено такі завдання:

- визначити основні соціальні інститути сталого розвитку та їх роль у процесі формування соціально-орієнтованої банківської системи;
- розробити теоретичну модель механізму міжнародної інституціалізації соціально-орієнтованої банківської системи;
- розглянути основні міжнародні практики

законодавчих і громадських ініціатив щодо впровадження принципів КСВ у діяльність банків;

- навести фази та пропозиції щодо інституційного механізму удосконалення та розвитку соціально-орієнтованої банківської системи.

Технологічні, технічні та економічні явища ХХІ ст. ознаменували початок нової постіндустріальної інформаційної епохи, а демократизація, наукові дослідження та розвиток цивілізованого суспільства поглибили усвідомлення суспільством неминучих проблем, серед яких фінансовий колапс, забруднення води та вичерпність запасів природних ресурсів (перенаселеність планети), загроза тероризму та ін.. Населення Північної Америки та Західної Європи є найбільшими споживачами світових ресурсів, при порівняно незначних обсягах виробництва. Так 18% світового населення, яке складають американці та мешканці інших розвинених країн, споживає більше 80% світових ресурсів і створює приблизно такий же обсяг відходів, а світові обсяги споживання в 5 разів перевищують невідновлювані ресурси планети [18].

З огляду на це очікується поступове введення обмежень на використання ресурсів та урегулювання споживацьких амбіцій кожного громадянина та націй. Стрімке подорожчання продовольства та фінансова неспроможність більшості населення планети забезпечити себе засобами виживання є результатом неефективного розподілу ресурсів і несправедливого розподілу капіталів. Так, наприклад, транснаціональні корпорації витрачають на рекламу в рік 500 млрд. дол. США, що в десяток разів більше, ніж сума, необхідна на рік для вирішення проблеми голоду на Землі [21]. Виклики та загрози, які постали перед людством, обумовили необхідність реалізації засад соціально орієнтованого управління економічними процесами та соціалізації економічних відносин. Модель капіталістичної економіки, яка досі працює на акціонерів (меншість населення), під впливом соціальної свідомості та груп активістів переформатовується у нову модель економіки добробуту (етичного капіталізму), яка покликана слугувати на благо суспільства (більшості населення). Формування соціально відповідальної поведінки комерційних та некомерційних організацій пов'язане з

розбудовою відповідної системи інститутів, які визначають механізми, формальні та неформальні норми і правила поведінки організації у процесі її стратегічної взаємодії із зацікавленими сторонами. Варто погодитись із думкою Т. Веблена, який увів поняття «соціальний інститут» і робив акцент на його нормативності, тобто здатності держави, політичних партій, науки, закладів освіти, засобів масової інформації, сім'ї, громадських та комерційних організацій та ін. змінюватися залежно від обставин, еволюціонувати у своєму мисленні та звичках, адаптуватися до умов і труднощів, спрямовуючи свою діяльність на задоволення життєвих потреб суспільства.

Ефективність інституційного сектору визначає загальний настрій та дієвість суспільного ладу, бажання населення працювати та об'єднуватись задля розвитку економічного потенціалу країни, а банки – інвестувати у майбутнє суспільне благо. Реалізація засад соціально-орієнтованої банківської системи залежить від якісних перетворень основних інститутів суспільства та чіткого обґрунтування їх функцій. Відповідно до класифікації Т. Парсонса на соціальні інститути покладені такі функції: адаптація до навколишнього середовища; забезпечення і мобілізація засобів реалізації основних цілей системи; координація і інтеграція діяльності структурних елементів системи; підтримка пануючих у суспільстві цінностей [12, с. 292].

Орієнтація цивілізаційного суспільства на соціалізацію економіки та посилення соціальної відповідальності банків актуалізує необхідність розбудови у країнах із трансформаційною економікою засад соціально-орієнтованого управління сталим розвитком на різних рівнях економічної систем. Незважаючи на ринкові трансформації унаслідок кризових явищ, все ще неактивними залишаються інституційні зміни, відсутній процес формування нових та удосконалення існуючих регуляторних інституцій, а також відсутні зміни у законодавчій базі у напрямку формування інституційного середовища сталого розвитку.

Реалізація цінностей сталого розвитку та підвищення рівня соціальної відповідальності менеджерів є результатом високого рівня моралі та гуманної свідомості. Рівень освіти є першопричиною та джерелом формування інтелегентних і мудрих управлінців та соціально свідомого населення. Поруч із ефективною системою підзаконності та регулювання, одним із основних інституційних механізмів розвитку КСВ банків є соціальний діалог та ефективна організація і функціонування системи соціального партнерства. Роль таких структурних елементів соціального партнерства, як НГО і центри розвитку у законодавчому та управлінському процесах, на нашу думку, має бути розширена та узаконена, вони повинні зайняти позиції лідера для активізації соціальної реструктуризації економіки, а саме банківського сектору [7, с. 20].

Нами запропоновано теоретичну модель механізму міжнародної інституціалізації соціально-орієнтованої банківської системи (рис. 1), ця модель є основою для побудови щільних взаємозв'язків між банківськими установами та громадянським суспільством. А наслідком її реалізації на глобальному рівні може стати кардинальна видозміна усієї економічної системи у напрямку її соціалізації та формування норм справедливості та рівності у доходах та можливостях.

Теоретична модель механізму міжнародної інституціалізації соціально-орієнтованої банківської

системи (рис. 1) об'єднує низку інституційних елементів, метою яких є розвиток соціально-орієнтованої банківської системи та розвиток «розумної цивілізації» на основі принципів КСВ, справедливості та сталого розвитку. Приурядові комісії розвитку соціальної відповідальності та економічної справедливості об'єднує не тільки політиків, але й молодих активістів, вчених, представників аналітичних центрів, НГО і т. д.

Національні приурядові комісії розвитку соціальної відповідальності та економічної справедливості мають правові повноваження контролю за діяльністю банків, дотримання принципів соціальної і економічної відповідальності бізнесу, етики інвестування. Комісія виносить рекомендації у щоквартальному звіті і пропонує план дій уряду, розробляє законодавчі ініціативи. Основним завданням приурядових комісій розвитку соціальної відповідальності та економічної справедливості та он-лайн рейтингової системи OneWorldRate є контроль, оцінка і виявлення фінансово-господарської діяльності, які не відповідають етичним критеріям. Функціонування цих соціальних інститутів має відбуватись в умовах перехресного контролю, а вплив людського фактору має бути мінімізований технологіями, які дозволяють давати об'єктивну, незалежну та некорумповану оцінку діяльності тієї чи іншої банківської установи.

В Україні банки слабо інтегровані у громадянське суспільство, недостатньо розвиненою є співпраця банківських установ із неурядових організаціями. Найчастіше НГО сприймаються як об'єкти фінансування, а не стратегічні партнери, що є частково наслідком обмеженості громадських організацій та їх невміння подати соціальний проект у вигляді інвестиційного з прозорою системою звітності, чітким бюджетом та досяжними результатами. Майбутнє неурядових організацій у їх тісній співпраці із банками на основі розвитку інвестиційних проектів соціального характеру та ведення соціального бізнесу, а не лише отримання прямої спонсорської підтримки [1, с. 8]. Налагодження та побудова дієвих відносин банку з усіма ключовими акторами суспільства є необхідністю для формування ефективного інституційного середовища та солідарної співпраці.

Сучасна наука виокремлює макрорівень, мезорівень і мікрорівень соціальних інститутів сталого розвитку [12, с. 296]. Усі ці інститути від держави, науки, соціальних комунікацій, засобів масової інформації і до корпоративної культури, КСВ і профспілок покликані забезпечувати сталий розвиток економіки та суспільства, працювати на інтеграцію економічних систем та економічних суб'єктів, таких, як банки, у соціальну політику та громадське життя. НГО активно закликають та форсують фінансові установи до реалізації більш соціально та екологічно відповідальної політики кредитування. Прикладом цього є міжнародні угоди, які визначають десять принципів Глобального договору ООН та принципи відповідального інвестування в межах Програми ООН з охорони довкілля, підписані більше ніж 510 фінансовими організаціями, вартість активів яких складає понад 18 млрд. дол. США, інші угоди засновані на програмних документах і соціальній політиці Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації. У 2003 р. на Всесвітньому Економічному форумі НГО Banktrack представлена Декларація Коллеккьо про фінансові організації та сталий розвиток, її підтримали 100 НГО і у

ній викладаються шість принципів діяльності фінансових установ: сприяння сталому розвитку, уникнення шкоди, сприяння відповідальності, підзвітності, прозорості, забезпечення стійкого розвитку ринків та управління. Співтовариство фінансистів відреагувало на вимоги Декларації Коллекції у формі Принципів Екватора, підписані більш ніж 60-ма провідними банками світу, які здійснюють більше 71% від загального обсягу проектного фінансування у країнах із зростаючою економікою [15, с. 10]. Застосування адекватних підходів до управління екологічними ризиками та стандартів відповідальності у банківському секторі - невід'ємний елемент членства в Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD - Organisation for Economic Co-operation and Development), членство у якій є стратегічною ціллю України. Вимоги OECD до міжнародних фінансових організацій щодо екологічних та соціальних характеристик їх кредитування та інвестиційних проектів, є більш суворими, ніж вимоги

національного законодавства, а тому саме активізація діяльності таких організацій, як OECD, поруч із НГО є ключовими у просування відповідних положень національного та міжнародного законодавства. Ці та інші соціально-екологічні стандарти та інструменти все ще носять добровільний характер, єдиним реальним засобом реагування на недотримання цих стандартів є вилучення організації-порушника з відповідного об'єднання [15, с. 31]. В інтересах суспільства і довкілля необхідно забезпечити функціонування механізмів підзвітності та легітимної відповідальності за недотримання стандартів, розгляду скарг та здійснення судочинства, що забезпечить практичне дотримання банками своїх соціальних та екологічних зобов'язань. Дуже важливим є те, що соціальна орієнтація банків не повинна обмежуватися лише кількома країнами, так само, як банківська діяльність і рух банківських капіталів не обмежується національними кордонами.

Рис. 1. Теоретична модель механізму міжнародної інституалізації соціально-орієнтованої банківської системи*

*Складено автором.

Соціальні банки протягом 2007-2010 рр. показали річні темпами зростання в розмірі до 30%, тоді, як

більшість великих комерційних банків постраждали під час глобальної кризи. Вони отримали вигоду від широкого спектру клієнтів, які почали переміщати до них значні суми грошей на знак протесту і в пошуках кращої перспективи: прозорості та надійності, локальні інвестиції у «реальну економіку», нового «фінансового гуманізму» у вигляді підвищеної відповідальності з метою сталого розвитку, замість високоризикованого короткострокового прибутку.

Нова суспільна парадигма об'єднує соціальні банки у усьому світі у альянси та ініціативи (рис. 2), вони обмінюються досвідом свого розвитку і прагнуть розвивати найкращу практику банківництва, яке за своєю суттю є менш спекулятивним і більш реалістично-орієнтованим з метою передбачення та уникнення чергових криз, вони підтримують інноваційні тенденції у напрямку «гуманної екології», екологічно чистих технологій та відновлюваних джерел енергії, вільного і широкодоступного програмного забезпечення, відкритих знань, розвитку громадянського суспільства, в якому домінуватиме «демократія широких мас» та етичний капіталізм з метою розбудови розумної цивілізації.

Для досліджень у галузі соціального банківництва були створені нові наукові інститути – у 2003 р. створений Центр соціального підприємництва імені Джефа Сколла (Skoll Centre for Social Entrepreneurship) в Оксфордському університеті та заснований у 2006 р. Інститут соціального банківництва (Institute for Social Banking) у м. Бохум (Німеччина). Їх метою є не лише дослідження шляхів вирішення сучасних проблем фінансового сектору, але й безпосереднє навчання фінансової грамотності та культури у партнерстві із міжнародними організаціями [19, с. 90].

З часу початку кризи 2008 р. світовою спільнотою відбувається активне обговорення соціалізації діяльності банків, а також удосконалення стратегії впровадження КСВ, викладеній у «Білій книзі соціальної відповідальності бізнесу» (Communication from the Commission concerning Corporate Social Responsibility: A business contribution to Sustainable Development, 2002) та у «Зеленій книзі соціальної відповідальності бізнесу» ЄС (Promoting European Framework for corporate social responsibility. Green Paper, 2001). Резолюція Європарламенту від 13.03.2007 р. «Нове партнерство» регламентує питання партнерства державного, приватного та громадського секторів у вирішенні соціальних проблем. У березні 2006 р. з ініціативи Європейської Комісії в Брюсселі започатковано Європейський Альянс КСВ. Існують також несистематичні намагання урядів просунути концепцію КСВ у національних законодавствах країн-членів ЄС [14, с. 184].

З метою заохочення компаній до соціальної відповідальності, а також для контролю достовірності розповсюджуваних ними даних, у Франції діє закон, згідно з яким кожна публічна компанія, яка розміщує свої акції на біржі, зобов'язана звітувати по соціальних програмах та соціальних наслідках інноваційної діяльності [4, с. 51]. У Великій Британії в березні 2000 р. вперше призначено міністра з питань КСВ, а також створено міжвідомчу групу для поліпшення координації діяльності всіх органів влади з просування соціальної відповідальності бізнесу [6, с. 66]. У Великобританії також розвинена законодавча база щодо соціального підприємництва, тут діє близько 60 тис. соціальних підприємств, внесок яких у ВВП складає 24 млн. фунтів,

а також чинним є Акт про Соціальні підприємства у Фінляндії, Акт про соціальні кооперативи у Польщі та ін. [13].

Однак у нашій державі досі не закріплено на законодавчому рівні власне визначення ані соціального банку, ані корпоративної соціальної відповідальності чи соціального підприємництва, а також умови щодо використання усіх переваг цих явищ. З огляду на те, що Україна постійно перебуває у стані напруги та суперечностей корумпованої влади, у нашій державі так і не запроваджено дієвого механізму розвитку та фінансування неприбуткових громадських організацій чи інших соціально-орієнтованих організацій, а їх існування на сьогодні базується на мінливому ентузіазмі власників корпорацій. Ситуація ускладнена тим, що капіталізм в Україні є абсолютно корумпованим – 85 % економіки країни формують 300 великих компаній, що належать десятку можновладців, і лише 15% ВВП створює малий і середній бізнес, ця ситуація у високорозвинених країнах кардинально інша [8].

Сьогодні необхідно вивчати світовий досвід, реально працюючі моделі соціального банківництва та приклади соціального підприємництва, зосереджуватися на успішних прикладах існування НПО та намагатися акцентовано адаптувати цей досвід на теренах України. Завдання сьогодення полягає у тому, щоб сформувати такі економічні умови, у яких соціальні банки та інші організації соціально-орієнтованого типу відчували себе рівноправним учасником ринкових відносин та дали змогу конкурувати та співпрацювати у бізнес середовищі [9, с. 91].

Окрім питання узаконення соціальних банків та принципів КСВ на міжнародному та національному рівнях, усе більшу увагу привертає пропозиція додаткового оподаткування діяльності банків. Глобалізація економічних відносин створює підставу для глобалізації соціальної відповідальності, а тому створення глобальної системи оподаткування діяльності банків і єдиної системи контролю дотримання банками принципів етичності та КСВ.

Інституційний механізм упровадження та розвитку соціально-орієнтованої банківської системи - це система інституцій у взаємозв'язку і взаємодії, форм і методів реалізації соціальної функції банків. Соціальна інституціалізація банківської системи - це процес становлення та функціонування мережі суспільних інституцій, функціями яких є структурування взаємовідносин між банками та іншими економічними і суспільними суб'єктами, узгодження їхніх інтересів, а також обмеження, що формують мотиваційні та поведінкові механізми розвитку соціальної відповідальності банків [4].

Отже, інституційний механізм упровадження та розвитку соціально-орієнтованої банківської системи містить такі фази:

1. Формування окремих глобальних та національних інституцій, які здійснюють регулювання у напрямку соціалізації банківської системи.
2. Побудова інституційної матриці - структури регуляторних та контролюючих інституцій у взаємозв'язках і взаємодії із економічними суб'єктами (зокрема банками) та суб'єктами громадянського суспільства.
3. Формування інституційного середовища налагодженого функціонування соціально-орієнтованих банків та їх конкурентного співіснування на ринку.

Рік	Ініціатива	Учасники	Деталі
1989	"Міжнародна асоціація інвесторів у соціальну економіку" (INAISE - International Association of Investors in the Social Economy) - www.inaise.org	Банки, громадські організації, місцеві та регіональні спільноти (Institute for Social Banking, BancoFIE ін.)	Глобальна мережа екологічно та соціально-орієнтованих фінансових інституцій.
1991	Фінансова ініціатива ООН з питань охорони довкілля (UNEP FI - United Nations Environment Programme Financial Initiative) - www.unepfi.org	200 банків і страхових компаній з понад 50 країн.	Фінансові установи, які підписали Декларацію про співробітництво, визнають свій обов'язок стимулювати сталий розвиток і взяли на себе зобов'язання інтеграції екологічних ідей у їх внутрішнє управління та процес прийняття управлінських рішень. Кожен учасник UNEP повинен щорічно публікувати звітність про прогрес у досягненні цілей ініціативи, не рідше ніж раз на два роки прийматиме участь у щорічних Загальних зборах UNEP, а також сплачувати щорічний членський внесок [17, с.245].
1995	План нідерландського уряду по стимулюванню зелених інвестицій (Green Investment Funds Scheme)	Індивідуальні інвестори та компанії.	Оподаткування прибутку від позик приватним особам, компаніям та державним установам для реалізації екологічно чистих проектів, здійснюється за нижчою ставкою, а вартість таких позик на 2 або більше пункти нижче ринкової ціни [17, с.31].
1996	Багаторічна угода про збереження енергії	Нідерландська Федерація Банкірів і нідерландський уряду.	Спрямована на підвищення енергоефективності на 30% рівня 2005 року до 2020 року.
1999	Екологічна рада банківського сектору (Environmental Council for the Banking Sector)	Світовий банківський сектор.	Проводить консультації банківському сектору та уряду щодо сприяння фінансового сектору у сталому розвитку.
2001	Європейська федерація етичних та альтернативних банків (SEFEA - Société Européenne de Finance Ethique et Alternative) - www.febea.org	25 учасники: Crédit Coopératif та Caisse Solidaire du Nord Pas-de-Calais (Франція), Crédal, Hefboom (Бельгія), Banca Etica (Італія) and TISE (Польща) ін.	Громадська організація, заснована групою із 10 банків з метою інтеграції у соціальне середовище [16].
2004	Глобальна ініціатива справедливого банківництва (GFBI- Global Fair Banking Initiative) - www.ncrc.org www.responsible-credit.net/	Національна коаліція громадського реінвестування (NCRC - National Community Reinvestment Coalition) і Європейська коаліція відповідального кредитування (ECRC-European Coalition for Responsible Credit)	Міжнародна ініціатива співробітництва для просування справедливих та доступних фінансових послуг у всьому світі.
2009	Глобальний альянс ціннісно-орієнтованого банківництва («Global Alliance for Banking on Values» (GABV) - www.gabv.org	Alternative Bank Schweiz AG, Banca Popolare Etica, Banco Fie, BancoSol, Banex, BRAC Bank & BRAC Microfinance, Centenary Bank, Crédit Coopératif, GLS Bank, Merkur Bank, Mibanco, Triodos Bank, XacBank, First Green Bank, OnePacificCoast Bank, Sunrise Community Banks, New Resource Bank, Shorebank, Cultura Bank, SAC Apoyo Integral, Bankmecu, Affinity Credit Union, Assiniboine Credit Union, Vancity.	«Цей союз був створений у надії на затвердження тенденцій щодо зміни кордонів традиційного фінансового ринку та впровадження соціальних інновацій у фінансовий сектор. Альянс позиціонує себе як глобальний альянс інноваційних банківських інституцій, спрямованих на просування соціальних фінансових продуктів і основних фінансових послуг, а також фінансування соціального підприємства та громадських ініціатив із сталого розвитку» [20, с.44]. Кандидати в члени Альянсу мають надавати повний комплекс банківських послуг, а загальний баланс банку має сягати 100 млн. дол США [19, с. 88].
2009	"Мережа інвестицій глобального впливу" ("Global Impact Investment Network (GIIN)) - www.thegiin.org	Triodos Bank, Shorebank Chicago, Citigroup, J.P. Morgan, Capricorn, Deutsche Bank, фундації Bill і Melinda Gates Foundation, Rockefeller Foundation, RSF Foundation ін.	Участь у мережі є свого роду проміжною формою між етико-екологічними інвестиціями і традиційною банківською діяльністю. На сьогодні налічується більше 600 фондів етичного інвестування, з них близько 480 в Європі [19, с. 44]
2010	Кампанія Податку Робіна Гуда (Податок на фінансові трансакції) (Robin Hood Tax Campaign) www.robinhoodtax.org.uk	Підтримку податку висловлюють провідні економісти та політики, нобелівські лауреати як П. Кругман та Д. Стігліц.	Податок передбачає додаткове оподаткування операцій банків та інших фінансових установ з метою збору коштів для боротьби із бідністю та подолання наслідків антропогенної діяльності людини [3].
2010	Рух «Файненспіс» («Financerease» - «фінансовий світ», за прикладом екологічної організації «Greenpeace»)	Група провідних членів Європейського парламенту в Брюсселі, яка представляє 27 країн з більш ніж 490 мільйонами європейських громадян	Група створена з метою придушення діяльності лоббістів старої фінансової системи, які перешкоджають реформам. Вона пропагує інтенсивну участь громадянського суспільства у прийнятті економічних та політичних рішень та розвиток «альтернативних» підходів [19, с.133].

Рис. 2. Хронологічний перелік ініціатив, які активізують соціальні інвестиції банківського сектору*.

* Складено автором на основі [17, с. 245, 31; 16; 20, с. 44; 19, с. 88,133; 3].

4. Інституційне забезпечення функціонування соціально-орієнтованого банківського сектору, тобто застосування механізму примусу та юридичної відповідальності.
5. Активізація процесу трансформації банківських інституцій та інституційного середовища загалом.

Інституційний механізм реалізації соціальної функції банків передбачає створення системи соціальних інститутів, взаємозв'язків та співпраці регламентуючих, контролюючих органів влади, міжнародних міжрядових та громадських організацій, асоціацій банківських установ. Модернізація банківської системи на національному та глобальному рівнях можлива за умови легального впровадження соціальної складової у

діяльність банків. Більше того, ці зміни мають відбуватися якомога швидше, інакше світова капіталістична система може не витримати тиску громадськості та перегрівання капіталів і тому зазнати колапсу.

Належна реалізація інституційного механізму соціально-орієнтованої банківської системи потребує всебічного теоретичного та практичного дослідження, а також створення відповідної робочої групи у складі Європейської Комісії чи Світового Банку. Такі дослідження, на нашу думку, сприятимуть подальшому впровадженню та формуванню соціально-економічних норм соціально-орієнтованої фінансової системи, зростанню конкурентоспроможності й дієвості етичного капіталізму.

Список літератури

1. Бабич О.Б. Аналіз стану корпоративної соціальної відповідальності в Україні / О.Б.Бабич // Державне регулювання соціального підприємництва та соціально відповідального бізнесу [Текст]: матер. Перш. міжнар. наук. практ. конф. (грудень 2007р.) / за заг. ред. О.Ю.Амосова. – Харків: ХОМО “Союз молодих підприємців”, 2008. – С. 5-8.
2. Грицаенко, Л.Л. Інституційний механізм Європейського Союзу: поняття та принципи функціонування [Текст] / Л. Грицаенко // Вісник прокуратури. - 2009. - №4. - С. 103-109.
3. Дописувачі Вікіпедії. Податок Робін Гуда – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/Robin_Hood_tax.
4. Гуменна О.В. Соціальна відповідальність бізнесу в контексті інноваційного розвитку економіки [Текст] // Науковий вісник академії муніципального управління. – 2009. – №7 – С. 45-52.
5. Кифяк В.І. Сутність інституційного механізму розвитку аграрних підприємств – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/20111222/3_kifyak.php.
6. Лазоренко О., Колишко Р. Посібник із КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності. Видавництво «Енергія» – К., 2008 – 96 с.
7. Левін П.Б. Іноземний досвід розвитку соціально відповідального бізнесу та його використання в Україні [Текст] / П.Б. Левін // Збірник наукових праць Кіровоградського національного технічного університету. Серія: економічні науки. – 2009. – Вип.15. – С.18-22.
8. Малий бізнес повинен давати Україні 50% ВВП – Дмитро Фірташ – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.fru.org.ua/malij-biznes-povinen-davati-ukraini-50-vvp-dmitro-firtash>.
9. Орел Ю. Л. Соціальне підприємство: сучасний стан та перспективи розвитку / Ю. Л. Орел // Державне регулювання соціального підприємства та соціально відповідального бізнесу [Текст] : матер. Перш. міжнар. наук. практ. конф. (грудень 2007 р.) / за заг. ред. О. Ю. Амосова. – Харків: ХОМО “Союз молодих підприємців”, 2008. — С. 87-93.
10. Петрушенко Ю. М. Інституційні аспекти взаємодії банківської системи та фондового ринку [Текст] / Ю. М. Петрушенко // Механізм регулювання економіки, економіка природокористування, економіка підприємства та організація виробництва. – Суми : ВТД „Університетська книга”. – 2006. – № 1. – С. 188-193.
11. Приходченко Л. Л. Політичний та інституційний механізми державного управління: узгодження інтересів [Текст] // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ “Магістр”, 2010. – № 2 (38). – 324 с.
12. Сімченко Н.О. Соціальні інститути сталого розвитку [Текст] // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. - № 1 (3), Том 2, 2010. – С. 292-299.
13. Сокальська агенція регіонального розвитку - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.agencija.sokal.lviv.ua/novyny-new_2639.html
14. Царик І.М. Міжнародний досвід регулювання соціальної відповідальності бізнесу та перспективи його застосування в Україні [Текст] // Науковий вісник ЧДІЕУ. Серія 1, Економіка: збірник наукових праць. – Чернігів: ЧДІЕУ. – 2010. – №2(6) – С.182-188.
15. Чистая выгода для России: преимущества ответственного финансирования. Доклад Программы по экологизации рынков и инвестиций WWF / Под ред. Иветты Герасимчук, Камилы Илюмжиновой и Алистера Шорна. Москва – Франкфурт-на-Майне – Йоханнесбург: WWF, 2010. – 131 с.
16. European Federation of Ethical and Alternative Banks - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.febea.org/sefea_en.php.
17. Marcel H. A. Jeucken. Sustainable Finance and Banking: the Financial Sector and the Future of the Planet. London: Earthscan Publications Ltd., 2001. - 318 p.
18. Priyantha Wijayatunga. New Year's Resolution: consume world resources more fairly?- [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.significancemagazine.org/details/webexclusive/972405/New-Years-Resolution-consume-world-resources-more-fairly.html>.
19. Roland Benedikter. Social Banking and Social Finance: Answers to the Economic Crisis, Stanford University, Springer Briefs. – 2011. – № 1 (13) - 133 p.
20. Scheire C., de Maertelaere S. “Banking to make a difference. A preliminary research paper on the business models of the founding member banks of the Global Alliance for Banking on Values”, Artevelde University College, 2009 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.social-banking.org/uploads/media/Scheire_Maertelaere_Banking_to_Make_a_Difference_01.pdf.
21. UN says solving food crisis could cost \$30 billion – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nytimes.com/2008/06/04/news/04iht-04food.13446176.html?_r=0.

РЕЗЮМЕ

Штибель Ульяна

Институциональный механизм внедрения и развития социально-ориентированной банковской системы.

В статье рассмотрен институциональный механизм внедрения и развития социально-ориентированной банковской системы, определены основные социальные институты устойчивого развития и их роль в процессе формирования социально-ориентированной банковской системы, разработана теоретическая модель механизма международной

институционализации социально-ориентированной банковской системы, рассмотрены основные международные практики законодательных и общественных инициатив и приведены предложения относительно внедрения и развития социально-ориентированной банковской системы и принципов корпоративной социальной ответственности.

RESUME

Shtybel Ulyana

Institutional mechanism of implementation and development of social-oriented banking system

This article reviews the institutional framework for implementation and development of the socially-oriented banking system. The basic social institutions of sustainable development and their role in the formation of socially oriented banking system are considered. The theoretical model of the mechanism of international institutionalization of socially-oriented banking system is worked out. The basic international legal practice and public initiatives are analysed. The proposals for the introduction and development of socially-oriented banking system and corporate social responsibility are made.

Стаття надійшла до редакції 25.02.2013 р.